

Viite: VN/21186/2021 Sosiaali- ja terveysministeriölle

Tapahumateollisuus ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä

Tapahumateollisuus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tapahumateollisuuden merkitys Suomen kansantaloudelle ja koronarajoitusten vaikutukset

Tapahumateollisuus on valtakunnallinen 2,35 miljardin euron arvoinen toimiala, joka tuottaa 1,2 % Suomen bruttokansantuotteesta sekä vuosittaisen 800 - 1 200 miljoonan euron arvonlisän¹. Toimialalla toimii yli 3200 yritystä, jotka työllistävät vakituisesti 20 000 ihmistä ja tilapäisesti jopa 175 000². Toimiala on kärsinyt jo puolitoista vuotta yhtämittaa koronaepidemian vuoksi asetetuista voimakkaista rajoituksista. Vuonna 2020 toimialan liikevaihdosta hävisi vuonna 1,6 miljardia euroa, eli lähes 70 % ja toimialan aiemmin hyvä kannattavuus romahti -10 %:iin³. Toimialan vakituisista työpaikoista katosi vuoden 2020 aikana 1 300 ja tilapäisiä työpaikkoja jäi syntymättä lähes 140 000. Vuonna 2021 toimiala oli rajoitusten vuoksi tammi-toukokuun ajan suljettuna lähes kokonaan ja toimialalla nähtiin laajempia irtisanomisia. Vuoden 2021 osalta toimialan taloudelliset menetykset nousevat jo vähintään 900 miljoonaan euroon.

Ennen koronaepidemiaa Tapahumateollisuus oli viimeiset kymmenen vuotta vahvassa ja kannattavassa kasvussa ollut toimiala. Toimialan liikevaihto kaksinkertaistui viimeisen seitsemän vuoden aikana ja toimialalle syntyi vuosittain yli uutta 1000 vakituista työpaikkaa. Tapahumateollisuuden kasvu Suomessa noudattaa alan globaalia kasvutrendiä. Toimialalle voidaan ennakoida syntyvän edelleen merkittävä määrä uusia yrityksiä, työpaikkoja ja taloudellista toimeliaisuutta, kun toimialan elpyminen laajamittaisesti pääsee käynnistymään. Tapahumateollisuuden taloudelliset ja työlliset kerrannaisvaikutukset muille toimialoille ja julkiseen talouteen sekä henkiseen hyvinvointiin ovat merkittävät. Useissa muissa Euroopan maissa toimialan elpyminen on jo vahvasti käynnissä.

¹ <https://www.etla.fi/julkaisut/tapahtuma-alan-rooli-suomen-taloudessa/>

² https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2020/09/Tapahtumateollisuuden-toimialaraportti-2020_osa-2_high.pdf

³ <https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2021/08/Tapahtumateollisuus-toimialan-tilinpaatostutkimus-2020.pdf>

Koronatodistuksen käyttöönotto ja merkitys tapahtumateollisuuden toimialalla

Tapahtumateollisuus ry on tapahtumaelinkeinon keskusjärjestö, joka edustaa yli 20 toimialajärjestöä urheilun, kulttuurin, viihteen, messu- ja yritystapahtumien, kongressien ja hengellisten tapahtumien sektoreilta sekä yli 220 toimialan yksittäistä yritystä.

Tapahtumateollisuuden toimiala laajasti kannattaa koronatodistuksen käyttöönottoa yleisötilaisuuksissa vaihtoehtona viranomaisen määräämille rajoituksille sekä lisäksi lainsäädännön turvaamaa mahdollisuutta koronatodistuksen käytölle toimijoiden itse käyttöönottamana, vapaaehtoisena terveysturvallisuustoimena.

Kotimaan markkinan ja tarjonnan lisäksi Suomessa järjestetään normaalitilanteessa vuosittain useita kansainvälisiä viihteen, kulttuurin, urheilun ja yrityssektorin tapahtumia. Näiden tapahtumien taloudellinen ja työllinen vaikutus niin tapahtumateollisuuden toimialalle kuin niiden järjestämispaikkakunnille on hyvin merkittävä. Kansainvälisten tapahtumien taustalla olevat organisaatiot edellyttävät poikkeuksetta ennustettavuutta ja hyvää riskienhallintaa ennen sitovan järjestämispäätöksen tekemistä. Suomi on aiemmin pystynyt erottautumaan kansainvälisessä tapahtumamarkkinassa juuri yhteiskunnallisen vakauden ja korkean turvallisuustasonsa ansiosta. Ennustamattomasti muuttuvien rajoitusten ja luotettavan exit-suunnitelman sekä koronapassin puuttumisen vuoksi tämä asema on nyt menetetty, Suomi on jäämässä ulos kansainvälisestä tapahtumamarkkinasta. Koronapandemian myötä koronatodistus on jo otettu käyttöön useissa Euroopan maissa ja se on osittain jo muodostunut kansainvälisten tapahtumajärjestäjien vaatimukseksi sitovia päätöksiä tehtäessä.

Mielikuvat yleisötilaisuuksista ja niiden turvallisuudesta ovat kärsineet koronaepidemian aikana pahoin ja suurelta osin aiheuttomasti. Ammattimainen tapahtumajärjestäminen on Suomessa normaaliaikanakin useilla eri laeilla säänneltyä ja valvottua toimintaa. Ammattimainen tapahtumatoimijakenttä toimii vastuullisesti ja aktiivisessa yhteistyössä viranomaisten kanssa. Myös koronaepidemian aikana tapahtumajärjestäjät ovat nopeasti omaksuneet ja myös itse aktiivisesti kehittäneet terveysturvallisuustoimenpiteitä, joiden tavoitteena on vähentää koronaviruksen leviämisen riskiä erilaisissa yleisötilaisuuksissa ja tapahtumatiloissa. Korkea turvallisuuden tunne tapahtumiin osallistuessa on yksi tärkein tekijä, jotta yleisöt ja asiakkaat uskaltavat jälleen saapua tapahtumiin. Koronatodistuksen käyttöönotto

saa kannatusta laajasti myös erilaisten tapahtumayleisöjen ja -asiakkaiden keskuudessa.

Huomiot lakiluonnoksesta

Koronatodistuksen käyttöönotto vaihtoehtona viranomaisen määräämille rajoituksille on kannatettava toimintamalli. Myös se, että viranomaispäätökset ja niihin liittyvä välttämättömysharkinta tehdään koronatodistuksesta erillään ja riippumatta on kannatettavaa. Tapahtumateollisuus katsoo kuitenkin, että koronapassia käyttämällä tulisi päästä eroon kaikista rajoituksista ja erillistoimenpiteistä, siis myös tartuntatautilain 58 a ja c § pykälien mukaisista velvoitteista.

EU:n ulkopuolisten koronatodistusten hyväksyntä ja merkitys tapahtumateollisuuden toiminnalle sekä yhteiskunnalle laajemmin

Koronatodistuksen käyttöönotossa tulee huomioida myös muut kuin EU:n hyväksymää koronatodistusta käyttävät henkilöt. Suomeen saapuu ja Suomessa asuu sekä oleskelee paljon kansainvälisiä tapahtumavieraita. Tapahtumilla on merkittävä asema kansainvälisen kaupan, kansainvälisten yhteiskuntasuhteiden sekä kansainvälisen kulttuurin ja urheilun edistämisessä. EU:n lisäksi Suomen kannalta merkittäviä markkina-alueita ovat Aasia, Venäjä ja Pohjois-Amerikka ja näiltä alueilta saapuvien tapahtumavieraiden sujuva ja koronatodistuksen kautta laillinen pääsy tapahtumiin on sisällytettävä koronatodistuksen käyttöön.

Lain voimassaolo ja tapahtumajärjestämisen vaatima pitkä suunnittelujänne

Tapahtumajärjestämisen aikajänne on erityisesti suurempien tapahtumien osalta erittäin pitkä. Yleisesti toimialalla suunnitellaan ja tehdään parhaillaan päätöksiä kevään ja kesän 2022 osalta, syksyn 2022 osalta ja jopa vuosien 2023 ja 2024 suurimpien tapahtumien osalta. Luonnoksessa esitetty aikaikkuna koronatodistuksen käytölle loka-joulukuulle 2021 parantaa pienten ja keskisuurten, pääosin paikallisten ja alueellisten tapahtumien toimintaedellytyksiä.

Valtakunnalliset ja kansainväliset suur- ja megatapahtumat tarvitsevat kuitenkin huomattavasti pidemmän ennustettavuuden. Koska yleisötilaisuuksien sääntelyn mahdollistava pykälä 58 § on tartuntatautilaissa toistaiseksi voimassa olevana, Tapahtumateollisuus esittää, että koronatodistuksen käyttöönotto sen perusteella määrättyjen rajoitusten vaihtoehtona mahdollistetaan niin kauan kuin pandemia on globaalisti käynnissä.

Koronapassin käyttöönotto vapaaehtoisena terveysturvallisuustoimenpiteenä

Tapahtumateollisuuden toimialalla on laajaa tarvetta käyttää koronapassia terveysturvallisuustyökaluna myös silloin, kun viranomaisen määrittämiä rajoituksia ei ole voimassa. Tapahtumateollisuus katsoo, että lainsäätäjän tulisi lainsäädännöllä mahdollistaa myös tämä, eikä luoda oikeudellisesti epäselvää tilaa tai jättää tapahtumateollisuuden toimijoita jopa kokonaan vaille oikeudellista suojaa.

Pitkäkestoiset, voimakkaat rajoitukset ovat aiheuttaneet luottamuksen heikkenemistä tapahtumien yleisöissä ja asiakkaissa, jonka palauttaminen edellyttää osalla tapahtumasektoreita myös vapaaehtoisia lisätoimenpiteitä terveysturvallisuuden ja siihen liittyvien mielikuvien vahvistamiseksi. Myös edellä kuvattu kansainvälinen markkinatilanne ja käytännöt edellyttävät sitä, että suomalaiset tapahtumajärjestäjät voivat sitoutua koronatodistuksen käyttöön myös vapaaehtoisesti ja ilman riskiä oikeudellisista seuraamuksista. Voimakkaiden rajoitusten lisäksi riittämättömät ja toimialalle kapeasti kohdentuneet taloudelliset kompensatiot ovat yhdessä aiheuttaneet tapahtumateollisuuden yritysten taloudellisen aseman rajun heikkenemisen. Lainsäätäjän tulee ottaa käyttöön kaikki keinot, joilla markkinan luottamusta ja kriisiytyneen toimialan yritysten toimintakykyä vahvistetaan.

Koronatodistuksen lukusovelluksen yhteensopivuus pääsylipunlukijalaitteiden kanssa ja sovelluksen toimintavarmuuden näkökulmat

Koronatodistuksen lukusovelluksen osalta tulisi huomioida sen yhteensopivuus erilaisten pääsylipunlukijalaitteistojen kanssa. Kun tapahtumiin saapuessa osallistujien pääsylippu- tai rekisteröitymistiedot tarkistetaan sisääntulon yhteydessä, olisi niin tapahtumajärjestäjälle kuin osallistujille sujuvinta ja kustannustehokkainta, että koronatodistuksen luku onnistuisi samalla laitteella. Tämä edistäisi halukkuutta koronatodistuksen käyttöön niin tapahtumajärjestäjien kuin tapahtumien osallistujienkin keskuudessa.

Tapahtumateollisuus nostaa esille myös huolen siitä, että koronatodistuksen käyttö on nyt esitetty sidottavaksi vain yhteen lukusovellukseen. Mahdolliset tekniset ongelmat ja sovelluksen kuormitus tapahtumien (ja yhteiskunnan muiden palveluiden) sesonkiaikoina mahdolliset voimassa olevat rajoitukset huomioiden tulevat suurella todennäköisyydellä aiheuttamaan sen, että sovelluksen käytön kanssa tulee ongelmia. Näin on tapahtunut myös joissain verrokkimaissa, joissa virallinen lukusovellus on kohdannut käyttöongelmia

10.9.2021

ja sen käyttö on hidastunut. Tapahtumateollisuus pyytää sisällyttämään lakiin mahdollisuuden, että virallisen sovelluksen statuksen voisi saada myös muu sovellus, joka pystyy täyttämään tarvittavat tietoturva-vaatimukset ja hakee Digi- ja väestörekisteriviraston hyväksynnän. Näin voitaisiin parhaalla tavalla varmistaa koronatodistuksen sujuva ja laajamittainen käyttö.

Koronatestauksen järjestäminen tapahtuman yhteydessä ja hyväksyminen osaksi koronatodistusta

Laissa tulisi mahdollistaa myös se vaihtoehto, että tapahtumajärjestäjä voi tarvittaessa ja halutessaan järjestää yleisötilaisuuden tapahtumapaikalla tai sen läheisessä yhteydessä toimivan koronatestausmahdollisuuden yhdessä koronatestaajaksi hyväksytyin, virallisen terveydenhuollon toimijan kanssa. Myös tällaisesta testistä saadulla negatiivisella tuloksella tulisi saada oikeus yleisötilaisuuden sisäänkäyntiin.

Koronatodistuksen voimaanastuminen toisen rokoteannoksen jälkeen

Tapahtumateollisuus pyytää myös tarkastelemaan mahdollisuutta, että henkilön koronatodistus astuisi voimaan jo aiemmin, kuin vasta 14 vrk toisen rokotteen ottamisen jälkeen. Kansainväliset käytännöt vaihtelevat tämän osalta ja osassa maista ns. vihreän valon saa nopeammin. Myös Suomessa rokoteasiantuntijat ovat puhuneet korkean suojan muodostumisesta jo seitsemän vuorokautta toisen rokotteen ottamisesta.

Työntekijöiden koronatodistus ja lainsäädännön kehittämistarpeet

Tapahtumateollisuus nostaa tästä lakiluonnoksesta erillisenä asiana esille tarpeen kehittää nopeasti myös työntekijöiden koronatodistuksen edellyttämiseen liittyvää lainsäädäntöä. Tapahtuma-ala on työvoimavaltainen ala, jossa työskennellään läheisessä kontaktissa kollegoiden ja asiakkaiden kanssa. Työnantajalla tulisi olla lakiin perustuva mahdollisuus vaatia myös työntekijöiltä koronatodistusta. Mahdollisen korona-altistuksen aiheuttama liiketoiminnan keskeytymisriski on tapahtumateollisuuden kaltaisella toimialalla korkea. Kansainvälisten tapahtumien se voisi pahimmillaan tarkoittaa jopa tapahtumakiertueiden keskeytymistä, kymmenien tai satojen miljoonien tappioita sekä tuhansien ihmisten työmahdollisuuksien menetyksiä.

Tapahtumateollisuus ry on tapahtumaelinkeinon valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka jäsenenä on yli 20 toimialajärjestöä ja yli 220 alan yritystä. Tapahtumateollisuus edustaa kulttuuri-, viihde-, urheilu-, messu-, yritys-, kongressi-, markkina- ja hengellisten tapahtumien järjestäjiä, tapahtumapaikkoja, tapahtumatekniikan ja -rakenteiden palveluita, tapahtumien lipunmyynti-, esiintyjä-, turvallisuus- ja cateringpalveluita, tapahtumamyymiä sekä muita tapahtumille suunnattuja palveluja, suunnittelua ja konsultointia.

www.tapahtumateollisuus.fi

Lisätietoja:

Maria Sahlstedt p. 040 147 0693 / maria.sahlstedt@tapahtumateollisuus.fi
Johtaja / Vaikuttaminen, Tapahtumateollisuus ry

Kati Kuusisto p. 044 338 0005 / kati.kuusisto@tapahtumateollisuus.fi
Johtaja / Edunvalvonta, Tapahtumateollisuus ry

Pekka Timonen p. 050 337 4386 / pekka.timonen@lahti.fi
Hallituksen puheenjohtaja, Tapahtumateollisuus ry

Kalle Marttinen p. 040 823 5273 / kalle.marttinen@tapahtumateollisuus.fi
Hallituksen varapuheenjohtaja, Tapahtumateollisuus ry